

## Posudek vedoucího diplomové práce

**Název práce:** Od pasivity k aktivitě – činná účast věřících při slavení liturgie obnovené II. vatikánským koncilem.

**Autor práce:** Bc. Bohumil Toman

**Vedoucí práce:** Mgr. Ing. Zdeněk Demel, Th.D.

### Formální stránka:

Práce má 79 stran textu. Seznam použitých zdrojů čítá 40 knižních a časopiseckých titulů (měly ale být rozlišeny na dokumenty církve, knižní publikace a časopisy), 15 internetových zdrojů a 3 závěrečné práce obhájené na TF JU. Na dvou stranách příloh jsou fotografie osobností Liturgického hnutí, různých kostelů a liturgických akcí. V seznamu zdrojů je celá řada chyb v interpunkci, názvy knih nejsou důsledně psány kurzívou; názvy časopisů mají být psány kurzívou, a nikoli názvy článků; ne všude je uvedeno ISBN či ISSN. Pokud jde o zdroj *Několik kapitol k dějinám liturgie*, uváděný autor je jen redaktorem textu. Jak je u něj uvedeno, jde o neznámý překlad z r. 1966 z knihy MARTIMORT, A.-G. (ed.), *Handbuch der Liturgiewissenschaft (I)*. Leipzig: St. Benno-Verlag, 1965. Mezi internetovými zdroji chybí text: SCHUBERT, D., heslo Kirchenmusik, in *Theologische Realenzyklopädie*. Berlin-New York: 1976 nn., sv. 18, s. 649-662 v českém překladu Z. Demla, dostupný na: [www.tf.jeu.cz/getfile/33d38c1179465cd9](http://www.tf.jeu.cz/getfile/33d38c1179465cd9). V obrazové příloze chybí často přesnější údaje o zdrojích fotografií a na fotografii č. 3 (a ne č. 12) není klášter Maria Laach, ale jen jeho bazilika. Odkazy na literaturu jsou činěny formou poznámek pod čarou (dále jen ppč), ale je v nich mnoho chyb v interpunkci. Dále na mnoha místech jsou provedeny nestandardně. Např. u citací z konstituce Sacrosanctum concilium v poznámkách pod čarou č. 24, 42, 79, 86, 89, 98 stačilo uvést jen zkratku SC a číslo článku; rovněž tak u citací ze Všeobecných pokynů k Římskému misálu stačilo užít standardní zkratku VPŘM a číslo článku (např. ppč 49, 53, 57); u citací z Bible (ppč 60, 74, 78) se měly použít jen zkratky biblických knih; odkazy na dílo SCHUBERT, D., heslo Kirchenmusik, in *Theologische Realenzyklopädie*. Berlin-New York: 1976 nn., sv. 18, s. 649-662, budí dojem, že jsou přímo z originálu, přitom však jsou brány z překladu přístupného na internetu. U ppč 63 a 65 je jednou jako autor uváděn Benedikt XVI., podruhé zase J. Ratzinger, přičemž jde o knihu z doby, kdy J. Ratzinger nebyl ještě papežem. Odkaz na str. 46 (ppč 97) je neúplný a tím také nevyhovující, někde odkazy chybí (např. na str. 28, 44), ppč 43 o *Una voce* je málo srozumitelná a v ppč. 69 je nesprávně uvedeno, že *cecilianismus* usiloval také o obnovu gregoriánského chorálu, kdežto usiloval jen o obnovené pěstování polyfonie. A nakonec v ppč 120 se mluví o salesiánech jednou jako o kongregaci – což je správné, a dvakrát jako o řádu, což je nesprávné. Stinnou stránkou práce je velké množství pravopisných chyb (i hrubých) a překlepů, které svědčí o nedbalé závěrečné korektuře. Dále, název liturgické konstituce Druhého vatikánského koncilu je psán nejednotně (často jako *Sacrosanctum Concilium*, jindy jako *Sacrosanctum concilium* – což je správné, jednou dokonce i jako *Sacrosanctum concilium*), ne vždy je psán zmiňovaný koncil s velkým „D“. Chyby jsou i ve formátování textu, zejména na str. 56-58, které zřejmě vznikly doslovným okopírováním pasáží z textu přístupného na internetu. Někde bývá text kostrbatý, někde je náhlý přechod mezi odstavci, nejkřiklavější příklad je na str. 62 (odst. 5.2), kde by se slušelo uvést několika větami činitele animace liturgie, o kterých se píše na následujících stranách.

### Obsahová stránka:

Diplomant rozložil své pojednání do 6 kapitol. Po úvodu (kap. 1) stručně popisuje v 2. kapitole, jak to bylo v dějinách s činnou účastí lidu na slavení liturgie od počátku až do

začátku 20. stol. Zde je dlužno říci, že zejména v odst. 2.2, který je věnován Liturgickému hnutí, mohl autor použít i cizojazyčnou literaturu, aby jeho pojednání šlo více do hloubky. A v odst. 2.2.1, s. 14 by se slušelo zmínit hodinu zrodu pastorační fáze liturgického hnutí, kterou bylo vystoupení belgického benediktina *Lamberta Beauduina* na katolickém dnu v Mechelen roku 1909. V této kapitole je třeba také upozornit na to, že na str. 17-18 by mělo být dodrženo časové pořadí liturgických kongresů (na 1. místo dát kongres ve Frankfurtu v r. 1950), a dále též na to, že *Confiteor* není vyznání víry, ale hříchů (s. 18). Ve 3. kapitole popisuje autor důležitost role jazyka, hudby a zpěvu pro činnou účast při slavení liturgie. Zde (str. 36) je třeba upozornit na to, že římská *Schola cantorum* vznikla teprve ke konci 7. stol., a ne už za Řehoře Velikého. 4. kapitola má za předmět otázku činné účasti při slavení liturgie hodin a při bohoslužbách slavených s dětmi a s mládeží. Autor správně popisuje, že právě pro děti a mládež je velice důležité zajistit pokud možno co největší činnou účast na liturgii, aby tak pro ně byla liturgie „zajímavá“ a také přínosná. V případě slavení liturgie s převahou dětí by tomu napomohlo také sestavení zvláštních lekcionářů, jak je tomu např. v německé jazykové oblasti. K této kapitole (str. 53) mám ještě připomínku, že liturgie nemá nikdy za cílovou skupinu nepokřtěné, protože její slavení předpokládá víru. V 5. kapitole věnuje autor pozornost animaci liturgie, která může významně napomoci činné účasti věřících při slavení liturgie. Závěrečná, 6. kapitola představuje popis, jak vypadá činná účast při slavení liturgie ve farnosti Týn nad Vltavou, ze které autor pochází. Zde vychází najevo, že hodně záleží na osobnosti kněze, ale také na snaze věřících a že je k tomu třeba i co do počtu dostatečně velká farní obec.

Pokud jde o obsah práce a jeho rozvržení do jednotlivých kapitol, nelze mít vcelku námitek. Ty však lze vznést, pokud jde o hloubku a osobité zpracování celého pojednání.

#### **Závěr:**

I přes vytčené nedostatky doporučuji práci k obhajobě.



V Českých Budějovicích 4.5.2013